

SUDSKA PRAKSA KAO IZVOR PRAVA EU I VRSTE POSTUPAKA PRED SUDOM EU CIKLUS „ŠKOLA PRAVA EU”

HDTP, webinar 2. srpnja 2021.

Doc. dr. sc. Melita Carević

Ana Kapetanović, dipl. iur.

PLAN WEBINARA

- ❖ Sud Europske unije
- ❖ Vrste postupaka pred Sudom Europske unije
- ❖ Povredbeni (infrakcijski postupak)
- ❖ Prethodni postupak – svrha i temeljne odrednice postupka
- ❖ Prethodni postupak o valjanosti i o tumačenju prava EU
- ❖ Zašto, kada i kako pokrenuti prethodni postupak

SUD EUROPSKE UNIJE

SUD EUROPSKE UNIJE (COURT OF JUSTICE OF THE EU)

- Sud (Court of Justice)
 - 27 sudaca (1 sudac iz svake države članice)
 - 11 nezavisnih odvjetnika
 - sudski savjetnici (4 savjetnika u kabinetu svakog suca)
- Opći sud (General Court)
 - 54 sudaca (2 suca iz svake države članice)
 - nema nezavisnih odvjetnika
 - sudski savjetnici
- www.curia.europa.eu
- sjedište u Luksemburgu

KAKO ODLUČUJE SUD EU?

- vijeća od 3 ili 5 sudaca, veliko vijeće (15 sudaca) ili plenum
- vijećanja tajna
- radni jezik: francuski
- odluka – kolegijalnost
- nema izdvojenih mišljenja
- privid jednoglasnosti – dobre i loše strane

NAJVAŽNIJE NADLEŽNOSTI SUDA EU

- Nadzor nad državama članicama
 - čl. 258. – 260. UFEU-a (povredbeni postupak = infrakcijski postupak)
- Sudski nadzor nad pravom Unije
 - čl. 263. UFEU-a (postupak za ocjenu valjanosti prava Unije)
 - čl. 267. UFEU-a (postupak povodom zahtjeva za prethodnu odluku)
- Tumačenje prava Unije
 - čl. 267. UFEU-a (postupak povodom zahtjeva za prethodnu odluku)

POVREDBENI POSTUPAK

POVREDBENI (INFRAKCIJSKI POSTUPAK) – ČLANCI 258.-260. UFEU-A

- postupak protiv države članice zbog pogrešne primjene prava Unije
- najčešće ga pokreće Europska komisija, ali mogu i države članice
 - široka diskrecija Europske komisije hoće li u pojedinom slučaju pokrenuti postupak
 - pojedinci mogu Europskoj komisiji prijaviti državu članicu ako smatraju da krši pravo Unije
https://ec.europa.eu/assets/sg/report-a-breach/complaints_hr/
- predsudski i sudski dio postupka
 - predsudski dio: pismo opomene, obrazloženo mišljenje
 - sudski postupak – vodi se na temelju utvrđenja iz obrazloženog mišljenja; deklaratorna presuda kojom se utvrđuje da je država članica povrijedila svoje obveze na temelju Ugovora
 - ako država članica ne ispravi povredu Europska komisija može pred Sudom pokrenuti novi postupak u kojem Sud državi članici može odrediti novčanu kaznu

POVREDBENI (INFRAKCIJSKI POSTUPAK)

- Komisija godišnje zaprimi više od 3700 prijava, a prosječno 4-5% zaprimljenih prijava rezultira daljnjom istragom Komisije
- broj prijava raste, a postotak onih koje dovedu do pokretanja povredbenog postupka Komisije pada
- metode izračunavanja finansijskih sankcija: kad Komisija predlaže visinu i oblik kazne, uzima u obzir ozbiljnost povrede EU prava i njeno trajanje, ali i ekonomsku situaciju države članice te njenu „institucionalnu težinu“: u kalkulaciju ulazi bruto domaći proizvod (BDP) i broj zastupničkih mjesta u Parlamentu koji pripada državi članici
- Komisija objavljuje mjesečno izvješće o pokrenutim postupcima protiv država članica, po domenama:
https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/inf_21_2743
- u 95% slučajeva države članice usklade svoje zakonodavstvo sa pravom EU prije upućivanja predmeta Sudu

POVREDBENI (INFRAKCIJSKI POSTUPAK)

Primjeri za lipanj 2021.

PISMO OPOMENE (Formal Notice)

Sloboda pružanja usluga: Komisija traži od DANSKE da povuče svoje tumačenje privremene kabotaže u uslugama autobusnog prijevoza

Komisija je odlučila uputiti službenu opomenu Danskoj u pogledu njezina tumačenja pojma „privremene kabotaže” u putničkom prijevozu običnim i putničkim autobusima, ograničenog na „sedam uzastopnih dana u jednom kalendarskom mjesecu”. U skladu s relevantnom sudskom praksom Suda Europske unije, prije nego što se može definirati privremeni karakter kabotaže, potrebno je uzeti u obzir sve elemente i okolnosti povezane s određenom kabotažom, a posebno trajanje, učestalost, periodičnost i kontinuitet. Dansko tumačenje osiguralo bi da kabotaža bude privremena. Međutim, stroga, izolirana i automatska primjena tog tumačenja mogla bi dovesti do situacije u kojoj danska tijela kabotažu koja je privremene naravi ne smatraju takvom, na primjer, u slučajevima kad se usluga kabotaže pruža u jedinstvenom razdoblju od mjesec dana u jednoj godini. Stoga Danska nije ispunila svoje obveze na temelju članka 15. točke (b) Uredbe (EZ) br. 1073/2009. Danska ima rok od dva mjeseca da odgovori na argumente koje je iznijela Komisija. U protivnom joj Komisija može uputiti obrazloženo mišljenje.

POVREDBENI (INFRAKCIJSKI POSTUPAK)

Primjeri za lipanj 2021.

PISMO OPOMENE (Formal Notice)

Željeznički promet: Komisija traži od DANSKE i NIZOZEMSKE da pravilno prenesu pravila EU-a o otvaranju tržišta i upravljanju infrastrukturom

Komisija je odlučila uputiti službene opomene Danskoj i Nizozemskoj zbog nepravilnog prenošenja Direktive 2016/2370/EU. Tom se direktivom izmjenjuje Direktiva 2012/34/EU u pogledu otvaranja tržišta za usluge domaćeg željezničkog prijevoza putnika i upravljanja željezničkom infrastrukturom. Njome se utvrđuje opće pravo željezničkih prijevoznika s poslovnim nastanom u jednoj državi članici da pružaju sve vrste usluga putničkog prijevoza bilo gdje u EU-u te se jačaju pravila o nepristranosti upravitelja infrastrukture. Danska i Nizozemska imaju rok od dva mjeseca da odgovore na argumente koje je iznijela Komisija. U protivnom im Komisija može uputiti obrazloženo mišljenje.

POVREDBENI (INFRAKCIJSKI POSTUPAK)

Primjeri za lipanj 2021.

PISMO OPOMENE (Formal Notice)

Luke: Komisija poziva HRVATSKU, ITALIJU i SLOVENIJU da ispune obveze obavješćivanja

Komisija je odlučila poslati službene opomene Hrvatskoj, Italiji i Sloveniji zbog nepoštovanja nekih obveza obavješćivanja iz Uredbe (EU) 2017/352 (Uredba o lučkim uslugama). Uredbom se nastoji izjednačiti uvjete tržišnog natjecanja u sektoru luka, pružiti lučkim operatorima pravnu sigurnost i stvoriti povoljniju klimu za javna i privatna ulaganja. Njome se od država članica zahtijeva da predvide djelotvoran postupak rješavanja pritužbi i da osiguraju da korisnici luka i dionici budu obaviješteni o tome koje je tijelo nadležno. Od država članica zahtijeva se da odrede pravila o kaznama u slučaju kršenja Uredbe. Nijedna od triju država članica nije u potpunosti ispunila svoje obveze obavješćivanja. Hrvatska, Italija i Slovenija imaju rok od dva mjeseca da odgovore na argumente koje je iznijela Komisija. U protivnom im Komisija može uputiti obrazloženo mišljenje.

POVREDBENI (INFRAKCIJSKI POSTUPAK)

Primjeri za lipanj 2021.

PISMO OPOMENE (Formal Notice)

Zračni promet: Komisija poziva DANSKU da pravilno primijeni zakonodavstvo EU-a o zrakoplovima registriranim u inozemstvu

Komisija je odlučila uputiti službenu opomenu Danskoj u vezi s dijelovima nacionalnog zakonodavstva kojima se narušava sloboda pružanja usluga i slobodno kretanje robe. Prema danskom zakonu o zračnom prometu, operatori zrakoplova dužni su registrirati zrakoplove u Danskoj ako ondje imaju poslovni nastan. Tom se obvezom narušava sloboda pružanja usluga zaštićena člankom 56. Ugovora o funkcioniranju Europske unije (UFEU), kao i slobodno kretanje robe zaštićeno člankom 34. UFEU-a. Zahtjev koji je nametnula Danska predstavlja znatno opterećenje za vlasnike zrakoplova registriranih u inozemstvu te ih odvraća od toga da zrakoplove baziraju u Danskoj i da ondje primaju usluge. Zahtjev koji je nametnula Danska ima istovrstan učinak kao količinska ograničenja zabranjena na temelju članka 34. UFEU-a. Sud smatra da se države članice ne mogu pozvati na članak 36. UFEU-a kako bi opravdale mjere kojima se ograničava slobodno kretanje robe ako je već provedeno potpuno usklađivanje zakonodavstva na razini Unije, primjerice u području civilnog zrakoplovstva. Danska ima rok od dva mjeseca da odgovori na primjedbe Komisije. Ako ne dobije zadovoljavajući odgovor, Komisija joj može uputiti obrazloženo mišljenje.

POVREDBENI (INFRAKCIJSKI POSTUPAK)

Primjeri za lipanj 2021.

OBRAZLOŽENA MIŠLJENJA (Reasoned Opinions)

Sigurnost zračnog prometa: Europska komisija poziva Austriju, Cipar i Grčku da u potpunosti provedu „kulturu pravičnosti” u zrakoplovstvu

Europska komisija odlučila je uputiti obrazložena mišljenja Austriji, Cipru i Grčkoj jer te države članice nisu imenovale „tijelo za kulturu pravičnosti” u skladu s člankom 16. stavkom 12. Europske uredbe o izvješćivanju, analizi i naknadnom postupanju u vezi s događajima u civilnom zrakoplovstvu (Uredba (EU) br. 376/2014). Države članice dužne su imenovati takav subjekt kako bi osigurale da poslodavac ili tijela države članice ne sankcioniraju osobe koje prijavljuju nezgode i nesreće relevantne za sigurnost. To je tijelo odgovorno i za preispitivanje unutarnjih pravila organizacija civilnog zrakoplovstva kojima se utvrđuje provedba načela kulture pravičnosti unutar organizacije. Države članice imaju rok od dva mjeseca da odgovore na argumente koje je iznijela Komisija. U protivnom Komisija može odlučiti uputiti predmet Sudu Europske unije.

POVREDBENI (INFRAKCIJSKI POSTUPAK)

Primjeri za lipanj 2021.

UPUĆIVANJE PREDMETA SUDU EUROPSKE UNIJE

Komisija upućuje predmet protiv DANSKE Sudu Europske unije zbog 25-satnog ograničenja parkiranja kamiona

Komisija je odlučila uputiti predmet protiv Danske Sudu Europske unije jer nije ukinula svoja ograničenja u pogledu parkiranja kamiona. Danska ograničava razdoblje tijekom kojeg kamioni mogu parkirati na državnim odmorima na najviše 25 sati. Danskom se mjerom ograničava sloboda pružanja usluga zajamčena zakonodavstvom EU-a o cestovnom prometu (Uredba (EZ) br. 1072/2009), jer se njome stvaraju prepreke za strane prijevoznike koji obavljaju međunarodni prijevoz. Budući da ti prijevoznici nemaju operativni centar u Danskoj, treba im parkirno mjesto za obavljanje djelatnosti i ispunjavanje obveza EU-a u pogledu vremena vožnje i odmora. Komisija smatra da to pravilo nije primjereno, nužno ni razmjerno ciljevima te je stoga pokrenula postupak zbog povrede protiv Danske te je od nje zatražila da ukine ograničenje od 25 sati. Više informacija možete pronaći u priopćenju za medije.

Pitanje je bilo raspravljano izmjenom pisana između danskih vlasti i Komisije, nakon čega je Komisija poslala i službeni opomenu i, kasnije, obrazloženo mišljenje. Usprkos razmjeni mišljenja, stanje je isto te zahtjev nije izmijenjen.

POVREDBENI (INFRAKCIJSKI POSTUPAK)

Pretraživanje odluka Komisije:

https://ec.europa.eu/atwork/applying-eu-law/infringements-proceedings/infringement_decisions/?lang_code=en

Primjer pretraživanja:

https://ec.europa.eu/atwork/applying-eu-law/infringements-proceedings/infringement_decisions/index.cfm?lang_code=EN&typeOfSearch=false&active_only=0&noncom=0&r_dossier=&decision_date_from=&decision_date_to=&DG=MOVE&title=&submit=Search

Hrvatski primjeri po predmetima:

https://ec.europa.eu/atwork/applying-eu-law/infringements-proceedings/infringement_decisions/index.cfm?lang_code=EN&typeOfSearch=true&active_only=0&noncom=0&r_dossier=&decision_date_from=&decision_date_to=&EM=HR&DG=MOVE&title=&submit=Search

POVREDBENI (INFRAKCIJSKI) POSTUPAK

INFR(2019)0048	30/01/2019 Formal notice Art. 258 TFEU 3/12/2020 Closing of the case	Croatia	Mobility and Transport	Directive (EU) 2016/2370 amending Directive 2012/34/EU as regards the opening of the market for domestic passenger transport services by rail and the governance of the railway infrastructure.	No	Yes
INFR(2018)2192	19/07/2018 Formal notice Art. 258 TFEU Memo 24/01/2019 Closing of the case	Croatia	Mobility and Transport	Directive 2009/21/EC on compliance with flag State requirements - Quality management system certificate	No	No
INFR(2017)2038	27/04/2017 Formal notice Art. 258 TFEU 4/10/2017 Reasoned opinion Art. 258 TFEU Memo 8/03/2018 Referral to Court Art. 258 TFEU Press release 19/07/2018 Closing of the case	Croatia	Mobility and Transport	Inadequate application of EU aviation security legislation	No	No
INFR(2017)2018	15/02/2017 Formal notice Art. 258 TFEU 17/05/2017 Closing of the case	Croatia	Mobility and Transport	Directive 2014/54/EU of the European Parliament and of the Council of 22 October 2014 on the deployment of alternative fuels infrastructure	No	No
INFR(2017)0364	19/07/2017 Formal notice Art. 258 TFEU 8/03/2018 Closing of the case	Croatia	Mobility and Transport	Commission Directive (EU) 2016/2309 adapting for the fourth time the Annexes to Directive 2008/68/EC on the inland transport of dangerous goods to scientific and technical progress	No	Yes

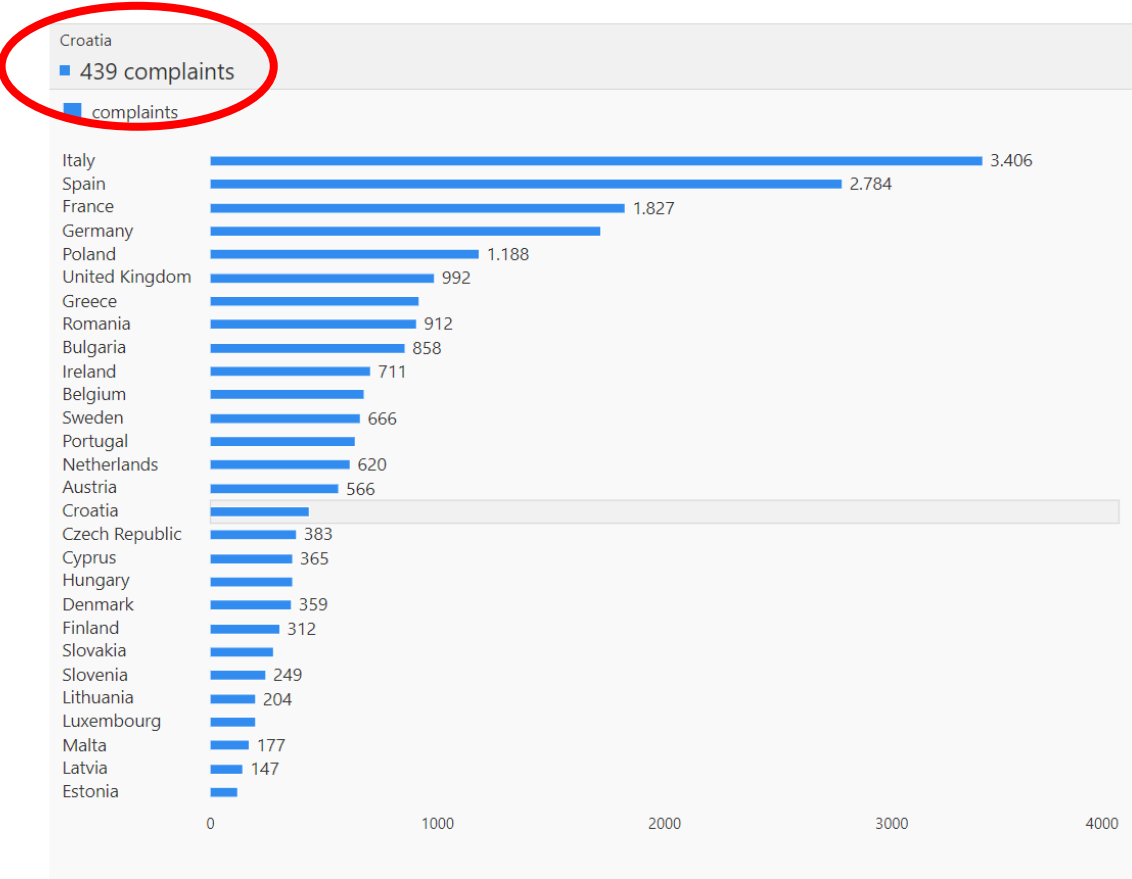
POVREDBENI (INFRAKCIJSKI POSTUPAK)

HR primjer: EU pilot glede poštivanja prava putnika u zračnom prijevozu tijekom COVID-19 pandemije

- upitnik poslan svim državama članicama prošlog ljeta – točka kontakta u RH je MVEP (koordinacija svih nadležnih tijela i kontrola odgovora)
- odgovori poslani u ranu jesen, dopune odgovora početkom 2021. godine, zasad nema povratnih informacija od Komisije
- specifična situacija: COVID-19 ☐ nacionalno zakonodavstvo je usklađeno sa pravom EU, ali se ne primjenjuje u potpunosti

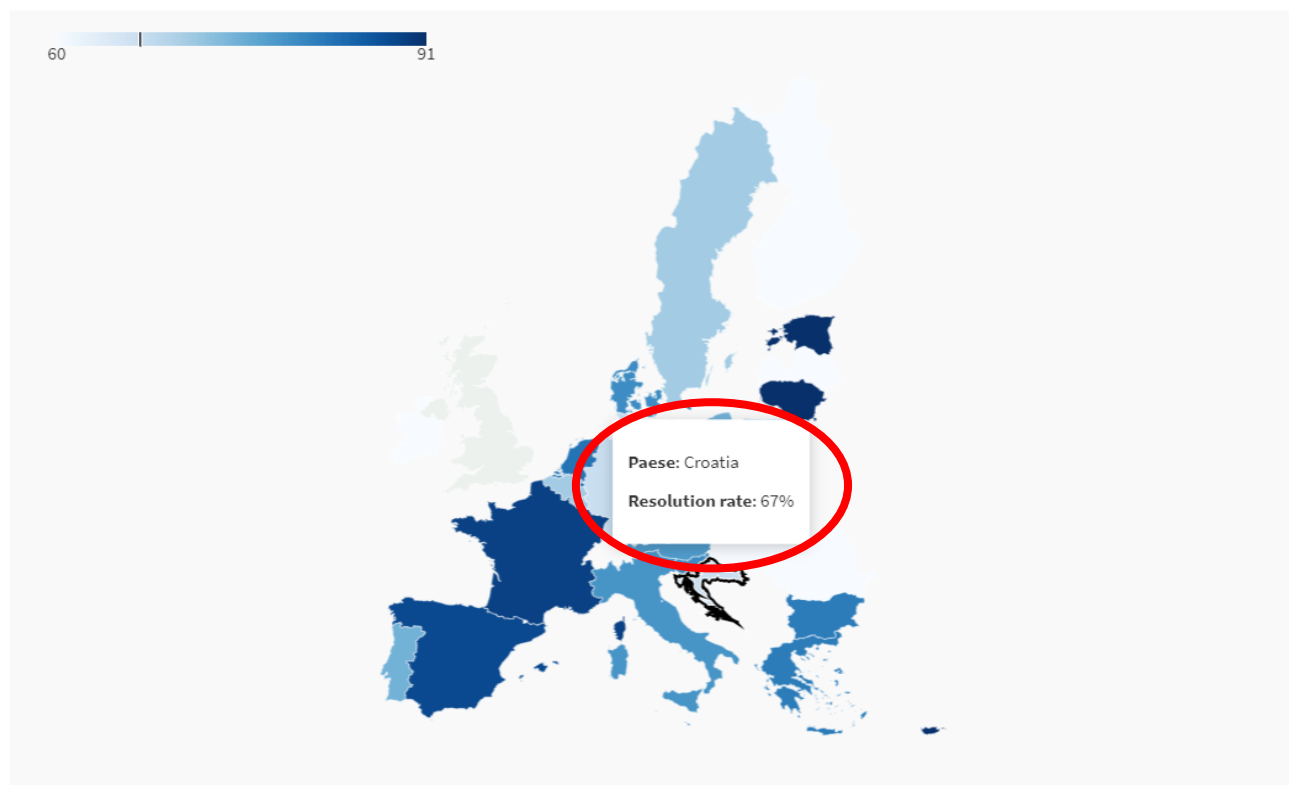
POVREDBENI (INFRAKCIJSKI POSTUPAK)

Complaints filed by citizens, by country, 2014-18

POVREDBENI (INFRAKCIJSKI POSTUPAK)

Resolution rates of EU Pilot cases, 2014-18

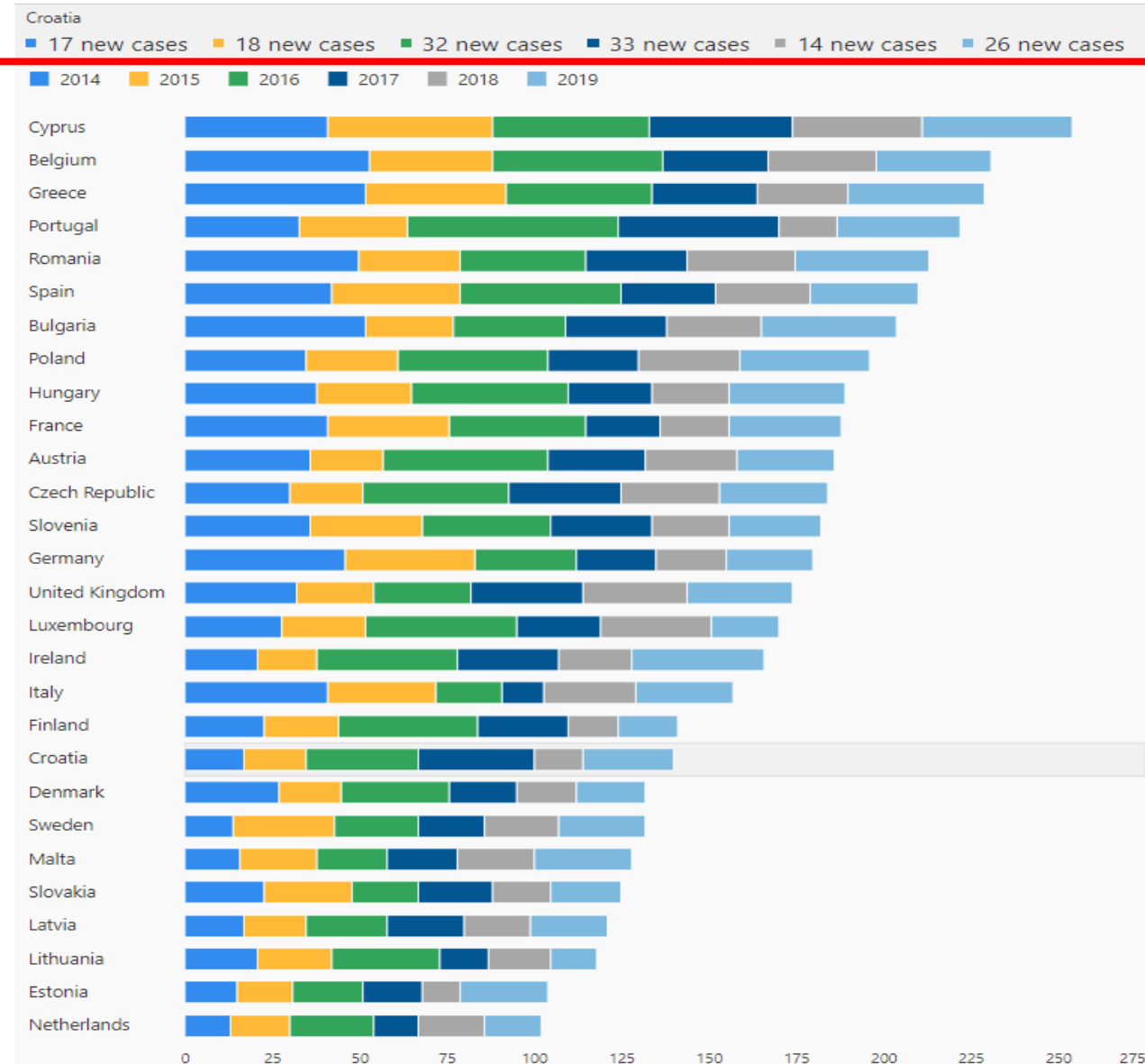

HR bilježi pozitivan trend u smislu reakcije i procesuiranja Komisijinih istraga
(jasnija uloga MVEP, baza EU zakonodavstva i plan donošenja propisa)

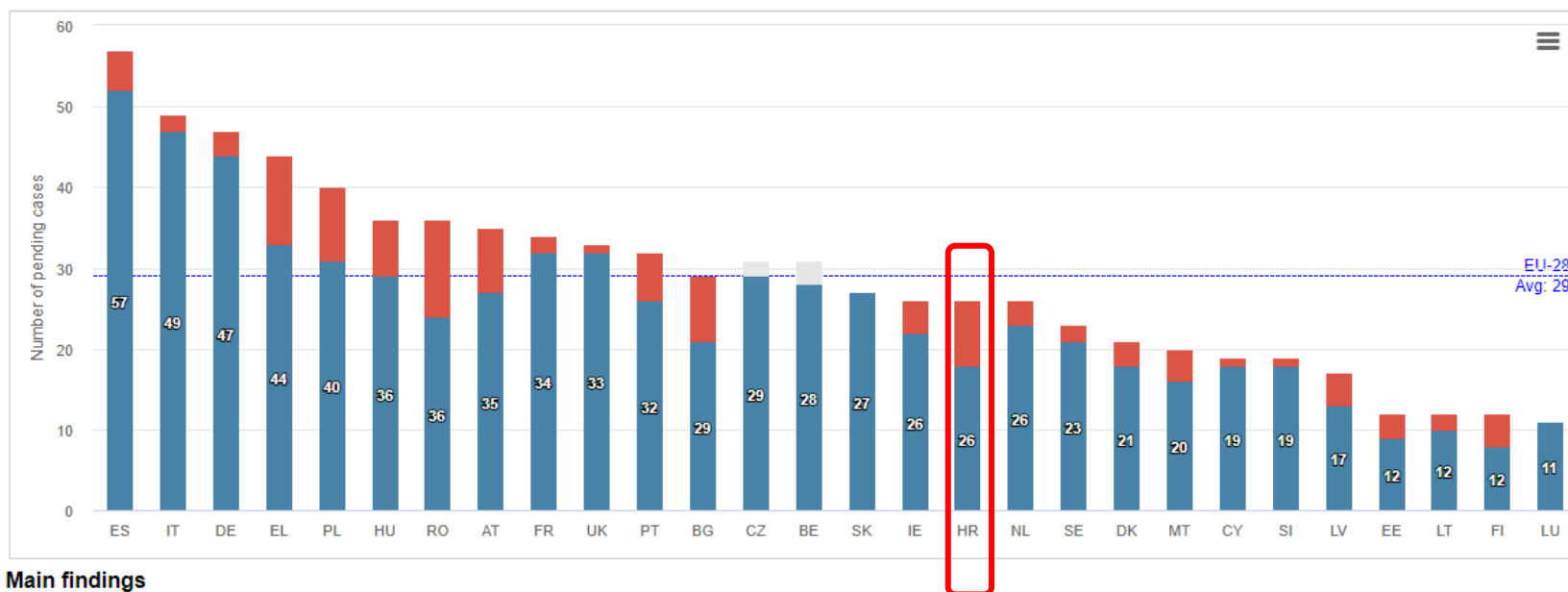
POVREDBENI (INFRAKCIJSKI POSTUPAK)

Izvor: <https://www.europeandatajournalism.eu/eng/News/In-depth/Everything-you-ever-wanted-to-know-about-EU-infringement-procedures>

Infringement procedures launched per year, by country, 2014-18

POVREDBENI (INFRAKCIJSKI POSTUPAK)

Main findings

- Total **number of cases**: 800 (up from 692 in December 2018)
- **Average cases** per Member State: 29 (up from 25)
- Member States where **the number of cases has risen**: 24 (up from 17)
- Member States where **the number of cases has fallen**: 2 (down from 10)
- **Member States with no change**: 2 (up from 1)

https://ec.europa.eu/internal_market/scoreboard/performance_by_governance_tool/infringements/index_en.htm

SUDSKI NADZOR NAD PRAVOM EU

SUDSKI NADZOR NAD PRAVOM EU

- Izravna tužba za poništaj akta institucija Unije (članak 263. UFEU-a)
 - Privilegirani, poluprivilegirani i nepriviligirani tužitelji
 - Otežan pristup sudu privatnim tužiteljima za osporavanje regulatornih akata
 - potrebno dokazati da se takav akt izravno odnosi na tužitelja, a ne podrazumijeva provedbene mjere
 - Posljedice: poništenje akta ex tunc
 - U prvom stupnju odlučuje Opći sud, moguća žalba Sudu
- Posredni put za ocjenu valjanosti prava EU: prethodni postupak za ocjenu valjanosti (članak 267. UFEU-a)
- Prigovor protupravnosti (članak 277. UFEU-a]
- Tužba protiv institucija EU za naknadu štete (članak 268. UFEU-a)

SUDSKI NADZOR NAD PRAVOM EU

- Izravna tužba za poništaj akta institucija Unije (članak 263. UFEU-a)
- Presuda u predmetu Ryanair/Komisija (Predmet T-643/20)
- Opći sud je usvojio tužbeni razlog Ryanair-a koji se temelji na povredi obveze obrazlaganja te je poništio Odluku Komisije od 13. srpnja 2020. godine o državnoj potpori u korist društva KLM u iznosu od 3,4 milijarde eura.
- Kraljevina Nizozemska smatrala je da bi, s obzirom na važnost društva KLM za njezino gospodarstvo i zračni prijevoz, stečaj tog društva dodatno pogoršao ozbiljne poremećaje u njezinu gospodarstvu nastale zbog te pandemije. Komisija je ranije odobrila pojedinačnu potporu koju je Francuska Republika dodijelila društvu Air France u obliku državnog jamstva i dioničarskog zajma u ukupnom iznosu od 7 milijardi eura.
- Sud je zaključio da iz obrazloženja pobijane odluke na jasan i nedvosmislen način ne proizlaze razlozi zbog kojih je Komisija smatrala da društvo KLM nije moglo koristiti potporu koja je prethodno dodijeljena društvu Air France posredstvom holding društva Air France-KLM, iako su ta društva bila dio iste grupe.

SUDSKI NADZOR NAD PRAVOM EU

Ryanair/Komisija (Predmet T-643/20)

Pravo

U prilog osnovanosti tužbe tužitelj ističe pet tužbenih razloga, od kojih se prvi temelji na tome da je Komisija iz područja primjene pobijane odluke pogrešno isključila potporu koju je Francuska Republika dodijelila društvu Air France, drugi na povredi načela nediskriminacije, slobodnog pružanja usluga i slobode poslovnog nastana, treći na pogrešnoj primjeni članka 107. stavka 3. točke (b) UFEU-a, četvrti na Komisijinu propuštanju pokretanja službenog istražnog postupka i peti na povredi obveze obrazlaganja u smislu članka 296. UFEU-a.

SUDSKI NADZOR NAD PRAVOM EU

Ryanair/Komisija (Predmet T-643/20)

Dopuštenost

Tužitelj:

- tvrdi da ima aktivnu procesnu legitimaciju kao „odnosna stranka” u smislu članka 108. stavka 2. UFEU-a što mu omogućuje da radi zaštite svojih postupovnih prava podnese tužbu za poništenje protiv pobijane odluke koja je donesena a da nije pokrenut službeni istražni postupak. Zainteresiranim strankama, koje bi mogle podnijeti očitovanja tijekom istražnog postupka, oduzeta je ta mogućnost ako se isti ne pokrene. Kako bi se to otklonilo, priznaje im se pravo da pred sudom Europske unije osporavaju Komisijinu odluku da ne pokrene službeni istražni postupak.
- konkurent društvu KLM; dodjela predmetne mjere potpore utječe na njegove interese jer se njome društvu KLM omogućuje dobivanje zajmova po povoljnim uvjetima i ostanak na tržištu u svojstvu subvencioniranog tužiteljeva konkurenta, unatoč negativnim posljedicama pandemije bolesti COVID-19.
- kao treći najveći zračni prijevoznik u Nizozemskoj, nema pravo na istu potporu. Više od dvadeset godina sudjeluje u nizozemskom zračnom prijevozu, da je 2019. prevezao 3 milijuna putnika iz Nizozemske ili prema njoj te da je držao oko 5 % nizozemskog tržišta, što ga je činilo trećim najvećim zračnim prijevoznikom u Nizozemskoj, sa 43 odredišta s polaskom iz triju nizozemskih zračnih luka.

SUDSKI NADZOR NAD PRAVOM EU

Ryanair/Komisija (Predmet T-643/20)

Dopuštenost

SUD:

- dopuštenost ove tužbe nije upitna s obzirom na to da tužitelj njome nastoji istaknuti da je Komisija trebala pokrenuti službeni istražni postupak iz članka 108. stavka 2. UFEU-a.
- tužitelj je zainteresirana stranka koja ima interes osigurati zaštitu vlastitih postupovnih prava na temelju članka 108. stavka 2. UFEU-a (nesporno da postoji konkurentski odnos između tužitelja i korisnika potpore.)

SUDSKI NADZOR NAD PRAVOM EU

Ryanair/Komisija (Predmet T-643/20)

Meritum

- prvo se razmatrao peti tužbeni razlog (obveza obrazlaganja)
- tužitelj tvrdi da je Komisija propustila navesti razloge zbog kojih nije uzela u obzir utjecaj potpore koja je prethodno dodijeljena društvu Air France, iako je ono, poput društva KLM, dio grupe Air France-KLM
- Sud: u pobijanoj odluci ne navode se dovoljno jasno i precizno svi činjenični i pravni relevantni elementi. Ta obveza vrijedi tim više u slučaju, kao što je to u ovom predmetu, koji je obilježen usporednom dodjelom dviju državnih potpora dvama društvima kćerima istog holding društva, koje je, k tomu, uključeno u dodjelu navedenih potpora i upravljanje njima te je preuzelo ugovorna prava i obveze u odnosu na njih.

SUDSKI NADZOR NAD PRAVOM EU

Ryanair/Komisija (Predmet T-643/20)

Meritum

Sud: valja prihvatiti prvi dio petog tužbenog razloga, pri čemu nije potrebno razmotriti ostale dijelove tog tužbenog razloga

„Nedostatak u obrazloženju kojim je pobijana odluka zahvaćena dovodi stoga do njezina poništenja.”

SUDSKI NADZOR NAD PRAVOM EU

Ryanair/Komisija (Predmet T-643/20)

Održavanje na snazi učinaka pobijane odluke

Prema ustaljenoj sudskoj praksi, kad to važni razlozi pravne sigurnosti opravdavaju, sud Unije na temelju članka 264. drugog stavka UFEU-a ima diskrecijsku ovlast da u svakom pojedinom slučaju navede koji se učinci dotičnog akta moraju smatrati konačnima. Iz te odredbe stoga proizlazi da, ako to smatra potrebnim, sud može, čak i po službenoj dužnosti, ograničiti učinak poništenja koji proizlazi iz njegove odluke.

U ovom slučaju Opći sud smatra da postoje važni razlozi pravne sigurnosti kojima se opravdava ograničenje vremenskih učinaka poništenja pobijane odluke. Naime, s jedne strane, neposredno dovođenje u pitanje primitka novčanih iznosa predviđenih predmetnom mjerom potpore imalo bi osobito štetne posljedice za gospodarstvo i zračni prijevoz Nizozemske u gospodarskom i socijalnom kontekstu koji je već obilježen ozbiljnim poremećajem u gospodarstvu te države članice zbog štetnih učinaka pandemije bolesti COVID-19. S druge strane, valja uzeti u obzir činjenicu da poništenje pobijane odluke proizlazi iz nedostataka u njezinu obrazloženju.

Komisija, čiji je akt proglašen ništavim, dužna je poduzeti potrebne mjere kako bi postupila sukladno presudi Općeg suda.

Oodgoditi učinke poništenja pobijane odluke do donošenja nove Komisijine odluke. Navedeni učinci odgađaju se na razdoblje od najdulje dva mjeseca od datuma objave presude u slučaju da Komisija odluči donijeti tu novu odluku u okviru članka 108. stavka 3. UFEU-a i tijekom dodatnog razumnog razdoblja ako Komisija odluči pokrenuti postupak predviđen člankom 108. stavkom 2. UFEU-a

POSTUPAK POVODOM ZAHTEVA ZA PRETHODNU ODLUKU (PRETHODNI POSTUPAK)

ČLANAK 267. UFEU-A

Sud Europske unije nadležan je odlučivati o prethodnim pitanjima koja se tiču:

- (a) tumačenja Ugovorâ;
- (b) valjanosti i tumačenja akata institucija, tijelâ, uredâ ili agencija Unije.

Ako se takvo pitanje pojavi pred bilo kojim sudom države članice, taj sud **može**, ako smatra da je odluka o tom pitanju potrebna da bi mogao donijeti presudu, zatražiti od Suda da o tome odluči.

Ako se takvo pitanje pojavi u predmetu koji je u tijeku pred sudom neke države članice, protiv čijih odluka prema nacionalnom pravu nema pravnog lijeka, taj je sud **dužan** uputiti to pitanje Sudu.

Ako se to pitanje postavi u predmetu koji je u tijeku pred sudom neke države članice u pogledu osobe kojoj je oduzeta sloboda, Sud Europske unije djeluje u najkraćem mogućem roku.

PRETHODNI POSTUPAK

- Osnovna svrha – osiguranje ujednačenosti u primjeni europskog prava
- Komunikacija između Suda i nacionalnih sudova
- Nadležna instanca Suda Europske unije: Sud
- Razlikovanje nacionalnih sudova nižih i zadnje instance (razlike valjanost/interpretacija i obveze postavljanja prethodnog pitanja)
- Dvije vrste prethodnog postupka:
 - Postupak radi tumačenja prava Unije
 - Postupak radi ocjene valjanosti sekundarnog prava Unije

PRETHODNI POSTUPAK – TKO GA POKREĆE

- Tko pokreće postupak?

„Sud Europske unije nadležan je odlučivati o prethodnim pitanjima koja se tiču:

(a) tumačenja Ugovorâ;

(b) valjanosti i tumačenja akata institucija, tijelâ, uredâ ili agencija Unije.

Ako se takvo pitanje pojavi pred bilo kojim SUDOM DRŽAVE ČLANICE, taj sud može, ako smatra da je odluka o tom pitanju potrebna da bi mogao donijeti presudu, zatražiti od Suda da o tome odluči.

Ako se takvo pitanje pojavi u predmetu koji je u tijeku pred SUDOM NEKE DRŽAVE ČLANICE, protiv čijih odluka prema nacionalnom pravu nema pravnog lijeka, taj je sud dužan uputiti to pitanje Sudu.”

- sud države članice = autonomni koncept prava Unije, neovisan o klasifikaciji prema nacionalnom pravu
- sud države članice - uspostavljen pravnim aktom; uspostavljen kao trajan; pri odlučivanju primjenjuje pravna pravila; postupak završava obvezujućom odlukom definitivnog karaktera; nezavisan; provodi postupak inter partes; ima obveznu nadležnost (tj. ne ovisi o pristanku stranaka)

PRETHODNI POSTUPAK – POJAM SUDA

C-476/16,

Hrvatska agencija za civilno zrakoplovstvo
protiv

Air Serbia A.D. Beograd,

RJEŠENJE SUDA

povodom zahtjeva za prethodnu odluku na temelju članka 267. UFEU-a, koji je uputilo Ministarstvo pomorstva, prometa i infrastrukture - Uprava zračnog prometa, elektroničkih komunikacija i pošte

PRETHODNI POSTUPAK – POJAM SUDA

C-476/16, HACZ v Air Serbia

- članak 53. stavak 2. Poslovnika Suda – Svojstvo „suda” odnosno tijela koje je uputilo zahtjev - Neovisnost - Očita nedopuštenost zahtjeva
- očitovanja dali: HACZ, Air Serbia, hrvatska Vlada, Europska Komisija
- zahtjev podnesen radi tumačenja odredbi Mnogostranog sporazuma o uspostavi Europskog zajedničkog zračnog prostora (potpisnice i RH i RS)
- Zahtjev upućen u okviru prekršajnog postupka koji je pokrenula HACZ podizanjem optužnih prijedloga protiv društva Air Serbia zbog obavljanja tijekom 2014. i 2015. redovnog zračnog prijevoza putnika iz Zagreba preko Beograda (Srbija) do zračnih luka u drugim državama članicama Europske unije ili trećim zemljama, kršeći time Sporazum ECAA

PRETHODNI POSTUPAK – POJAM SUDA

C-476/16, HACZ v Air Serbia

Dopuštenost zahtjeva za prethodnu odluku

Na temelju članka 53. stavka 2. Poslovnika Suda, kad je zahtjev za prethodnu odluku očito nedopušten, Sud može, nakon što sasluša nezavisnog odvjetnika, u svakom trenutku odlučiti obrazloženim rješenjem, bez poduzimanja daljnjih koraka u postupku.

U ovom predmetu valja primijeniti tu odredbu. Iz članka 267. stavka 2. UFEU-a proizlazi da samo sud jedne od država članica može od Suda tražiti da odlučuje u prethodnom postupku.

Na Sudu je da po službenoj dužnosti provjeri ima li tijelo koje mu je uputilo zahtjev za prethodnu odluku svojstvo suda, o čemu ovisi dopuštenost tog zahtjeva.

PRETHODNI POSTUPAK – POJAM SUDA

C-476/16, HACZ v Air Serbia

Dopuštenost zahtjeva za prethodnu odluku

Kako bi mogao ocijeniti ima li tijelo koje je uputilo zahtjev svojstvo suda, Sud vodi računa o skupu elemenata kao što su:

- njegova utemeljenost na zakonu,
- stalnost,
- svojstvo obvezne nadležnosti,
- kontradiktorna narav postupka,
- Primjena pravnih pravila od strane tog tijela
- njegova neovisnost.

PRETHODNI POSTUPAK – POJAM SUDA

C-476/16, HACZ v Air Serbia

Dopuštenost zahtjeva za prethodnu odluku

Kako bi mogao ocijeniti ima li tijelo koje je uputilo zahtjev svojstvo suda, Sud vodi računa o skupu elemenata kao što su:

- njegova utemeljenost na zakonu,
- stalnost,
- svojstvo obvezne nadležnosti,
- kontradiktorna narav postupka,
- Primjena pravnih pravila od strane tog tijela
- njegova neovisnost.

PRETHODNI POSTUPAK – POJAM SUDA

C-476/16, HACZ v Air Serbia

Dopuštenost zahtjeva za prethodnu odluku

Kriterij neovisnosti:

Prvi, vanjski aspekt pretpostavlja da tijelo koje odlučuje o sporovima bude zaštićeno od svih vanjskih utjecaja ili pritisaka koji mogu ugroziti neovisnu prosudbu njegovih članova glede postupaka pred njima.

Drugi, unutarnji aspekt podudara se s pojmom nepristranosti i ima za cilj osiguranje jednake distance prema strankama spora i njihovim pripadajućim interesima u odnosu na predmet spora. Taj aspekt zahtijeva poštovanje objektivnosti i nepostojanje bilo kakvog interesa u rješavanju spora.

PRETHODNI POSTUPAK – POJAM SUDA

C-476/16, HACZ v Air Serbia

Dopuštenost zahtjeva za prethodnu odluku

U ovom slučaju zahtjev za prethodnu odluku potječe od Ministarstva pomorstva, prometa i infrastrukture - Uprave zračnog prometa, elektroničkih komunikacija i pošte, tijela za koje je očito da a priori ne može imati potrebnu neovisnost kako bi ga se smatralo sudom u smislu članka 267. stavka 2. UFEU-a.

- nema dovoljan stupanj zaštite od vanjskih utjecaja, kao što su mogući pritisci izvršne vlasti Vlade

PRETHODNI POSTUPAK – POJAM SUDA

C-476/16, HACZ v Air Serbia

1. Jasno je da, neovisno o članku 189. stavku 1. Prekršajnog zakona prema kojem bi voditelj postupka za prekršaje propisane na temelju Zakona o zračnom prometu trebao voditi postupak kao pojedinac - članak 189. stavak 6. omogućuje hrvatskom ministru pomorstva, prometa i infrastrukture, koji predstavlja izvršnu vlast vlade, da u okviru tog istog postupka donosi određene odluke, tj. one čije je donošenje prema tom zakonu dodijeljeno predsjedniku nadležnog prekršajnog suda odnosno Visokog prekršajnog suda ili samom Visokom prekršajnom sudu.

PRETHODNI POSTUPAK – POJAM SUDA

C-476/16, HACZ v Air Serbia

2. hrvatski ministar pomorstva, prometa i infrastrukture imenuje vođitelja prekršajnog postupka koji se odnosi na prekršaje predviđene Zakonom o zračnom prometu
3. ministar u određenim okolnostima može odlučivati o zahtjevima za izuzeće vođitelja prekršajnog postupka koji se odnosi na prekršaje predviđene Zakonom o zračnom prometu, a koje podnesu stranke postupka
4. iz odgovora na zahtjeve za pojašnjenja proizlazi da vođitelj prekršajnog postupka može biti opozvan pod pretpostavkama određenima u članku 110. Zakona o državnim službenicima, na temelju kojeg može doći do prestanka službe svake osobe koja podliježe odredbama tog zakona u slučaju teške povrede službene dužnosti, što je pojam za koji je Ministarstvo pomorstva, prometa i infrastrukture navelo da, za razliku od drugih ministarstava, nije donijelo akt u svojoj nadležnosti kojim bi se pojasnila njegova definicija

PRETHODNI POSTUPAK – POJAM SUDA

C-476/16, HACZ v Air Serbia

S obzirom na to da tijelo koje je uputilo zahtjev u ovom predmetu nije neovisno, ne može ga se smatrati sudom u smislu članka 267. stavka 2. UFEU-a.

U tim okolnostima, primjenom članka 53. stavka 2. Poslovnika, predmetni zahtjev za prethodnu odluku treba proglasiti očito nedopuštenim.

Primjer dokazivanja dopuštenosti i neovisnosti na primjeru češke Uprave za željeznice:

<https://curia.europa.eu/juris/showPdf.jsf?text=&docid=235904&pageIndex=0&doclang=HR&mode=req&dir=&occ=first&part=1&cid=24021794>

PRETHODNI POSTUPAK O TUMAČENJU PRAVA EU

Sud Europske unije nadležan je odlučivati o prethodnim pitanjima koja se tiču:

- (a) tumačenja **UGOVORÂ**;
- (b) [...] tumačenja **AKATA INSTITUCIJA, TIJELÂ, UREDÂ ILI AGENCIJA UNIJE**.

Tumačenje prava EU – primjeri:

- Ima li određena odredba prava EU izravni učinak u horizontalnoj/vertikalnoj situaciji?
- Ima li određena odredba prava EU interpretativni učinak?
- Kako tumačiti određenu odredbu uredbe/direktive?
- Koje obveze određena odredba prava EU stvara za nacionalna tijela?
- Odgovara li država za štetu koja je nastala povredom prava EU u određenoj situaciji?
- Kako tumačiti opće načelo prava EU i je li ono primjenjivo u određenoj situaciji?

PRETHODNI POSTUPAK

C-210/18

Presuda Suda povodom zahtjeva za prethodnu odluku na temelju članka 267. UFEU-a, koji je uputio Schienen-Control Kommission (Komisija za nadzor željezničke mreže, Austrija), odlukom od 19. veljače 2018., koju je Sud zaprimio 23. ožujka 2018., u postupku

WESTbahn Management GmbH

protiv

ÖBB-Infrastruktur AG

PRETHODNI POSTUPAK

C-210/18 WESTbahn Management

Zahtjev za prethodnu odluku odnosi se na tumačenje Priloga II. Direktivi 2012/34/EU o uspostavi jedinstvenog Europskog željezničkog prostora

Zahtjev je upućen u okviru spora između društava WESTbahn Management GmbH i ÖBB-Infrastruktur AG o zakonitosti pristojbi koje potonji zahtijeva od WESTbahn Managementa za korištenje peronima na željezničkim kolodvorima

PRETHODNI POSTUPAK

C-210/18 WESTbahn Management

ÖBB-Infrastruktur je „upravitelj infrastrukture” u smislu članka 3. stavka 2. Direktive 2012/34 koji upravlja najvećim dijelom austrijske željezničke mreže.

WESTbahn Management, koji je „željeznički prijevoznik” u smislu članka 3. stavka 1. te Direktive, traži od društva ÖBB-Infrastruktur da mu omogući zaustavljanje vlakova na kolodvorima austrijske željezničke mreže.

Budući da je smatrao da je pristojba koju zahtijeva ÖBB-Infrastruktur za korištenje tim kolodvorima previsoka, WESTbahn Management podnio je prigovor o zakonitosti te pristojbe pred Schienen-Control Kommissionom (Komisija za nadzor željezničke mreže, Austrija), regulatornim tijelom za austrijski željeznički sektor.

Stranke u glavnom postupku ne slažu se o pitanju je li korištenje peronima obuhvaćeno minimalnim pristupnim paketom i, konkretno, korištenjem željezničke infrastrukture ili pristupom uslužnim objektima u smislu primjenjivih propisa.

Odgovor na to pitanje odlučujući je za određivanje dopuštenih iznosa pristojbe koja se zahtijeva za korištenje peronima (samo stvarni trošak ili trošak pružanja te usluge plus razumna dobit).

PRETHODNI POSTUPAK

C-210/18 WESTbahn Management

SUD: korištenje peronima obuhvaćeno minimalnim pristupnim paketom

Ograničenje vremenskih učinaka ove presude

ÖBB-Infrastruktur traži od Suda da ograniči vremenske učinke ove presude te ističe, s jedne strane, rizik od ozbiljnih ekonomskih poremećaja koji bi proizašli čak i iz djelomičnog raskida ugovora što ih je on u dobroj vjeri sklopio sa željezničkim prijevoznicima i, s druge strane, činjenicu da su države članice i Europska komisija pridonijele objektivnoj nesigurnosti dosoga odredaba koje su predmet zahtjeva za prethodnu odluku.

Prema ustaljenoj sudskoj praksi, tumačenje koje Sud dâ pravnom pravilu prava Unije u izvršavanju ovlasti koja mu je dodijeljena člankom 267. UFEU-a pojašnjava i precizira značenje i doseg tog pravnog pravila onako kako ono treba ili je trebalo biti shvaćeno i primijenjeno od trenutka stupanja na snagu. Iz toga proizlazi da tako protumačeno pravilo sudac može i mora primijeniti čak i na pravne odnose koji su se pojavili i nastali prije objave presude o zahtjevu za tumačenje ako su usto ispunjeni uvjeti koji omogućuju iznošenje spora o primjeni navedenog pravila pred nadležne sudove.

Samo iznimno Sud može, primjenom općeg načela pravne sigurnosti, koje je sastavni dio pravnog poretka Unije, biti potaknut da ograniči mogućnost da se zainteresirane osobe pozivaju na odredbu koju je protumačio, zbog dovođenja u pitanje pravnih odnosa ustanovljenih u dobroj vjeri. Da bi se takvo ograničenje moglo uvesti, moraju se ispuniti dva temeljna kriterija, a to su dobra vjera zainteresiranih osoba i opasnost od ozbiljnih poremećaja (presuda od 14. ožujka 2019., Skanska Industrial Solutions i dr., C-724/17, EU:C:2019:204, t. 56. i navedena sudska praksa).

U ovom slučaju, kao što to u bitnome ističe nezavisni odvjetnik u točki 75. svojeg mišljenja, dovoljno je utvrditi da se ÖBB-Infrastruktur ograničava na tvrdnju da, ako bi korištenje peronima bilo obuhvaćeno minimalnim pristupnim paketom u smislu točke 1. podtočke (c) Priloga II. Direktivi 2012/34, to bi imalo posljedice na pravne odnose koje je on u dobroj vjeri sklopio sa željezničkim prijevoznicima, a čiji bi raskid za njega imao pretjerano financijsko opterećenje. Međutim, budući da ÖBB-Infrastruktur Sudu nije pružio nijedan konkretan element u odnosu na broj predmetnih pravnih odnosa ili prirodu i opseg takvog financijskog opterećenja, takva argumentacija ne može biti dovoljna za utvrđivanje postojanja iznimnih okolnosti koje opravdavaju ograničenje vremenskih učinaka ove presude.

Stoga nije potrebno vremenski ograničiti te učinke.

PRETHODNI POSTUPAK O TUMAČENJU PRAVA EU

- Tko odlučuje je li se ‘postavilo pitanje’?

Članak 267. UFEU-a

[...]

AKO SE TAKVO PITANJE POJAVI pred bilo kojim sudom države članice, taj sud može, ako smatra da je odluka o tom pitanju potrebna da bi mogao donijeti presudu, zatražiti od Suda da o tome odluči.

- stranke?
- ograničenja po nacionalnom pravu?

PRETHODNI POSTUPAK O TUMAČENJU PRAVA EU

- Tko odlučuje je li odgovor na pitanje ‘potreban/nužan’?

Članak 267. UFEU-a

[...]

Ako se takvo pitanje pojavi pred bilo kojim sudom države članice, TAJ SUD MOŽE, AKO SMATRA DA JE ODLUKA O TOM PITANJU POTREBNA DA BI MOGAO DONIJETI PRESUDU, zatražiti od Suda da o tome odluči.

PRETHODNI POSTUPAK O TUMAČENJU PRAVA EU

- Tko odlučuje je li odgovor na pitanje ‘potreban/nužan’? Predmet C-268/17 AY

„24. U tom pogledu valja podsjetiti da je, prema ustaljenoj sudskoj praksi Suda, u okviru njegove suradnje s nacionalnim sudovima uspostavljene člankom 267. UFEU-a, **samo na nacionalnom sudu** pred kojim se vodi postupak i koji treba preuzeti odgovornost za sudsku odluku koju će donijeti da, s obzirom na posebnosti predmeta, **ocijeni kako je li mu za donošenje odluke potrebna prethodna odluka** tako i relevantnost pitanja koja postavlja Sudu. Slijedom toga, ako se postavljena pitanja odnose na tumačenje prava Unije, Sud je načelno dužan donijeti odluku.

25. Iz toga slijedi da pitanja o tumačenju prava Unije koja nacionalni sud uputi u pravnom i činjeničnom okviru koji utvrđuje pod vlastitom odgovornošću i čiju točnost Sud nije dužan provjeravati uživaju **pretpostavku relevantnosti**. Sud može odbiti odlučiti o zahtjevu za prethodnu odluku koji je uputio nacionalni sud **samo ako je očito** da zatraženo tumačenje prava Unije nema nikakve veze s činjeničnim stanjem ni predmetom spora u glavnom postupku, ako je problem hipotetski ili ako Sud ne raspolaže činjeničnim i pravnim elementima potrebnima da bi mogao dati koristan odgovor na pitanja koja su mu upućena.”

PRETHODNI POSTUPAK O TUMAČENJU PRAVA EU

Članak 94. Poslovnika Suda – Sadržaj zahtjeva za prethodnu odluku

Osim teksta prethodnih pitanja postavljenih Sudu zahtjev za prethodnu odluku sadrži:

- (a) **sažeti prikaz predmeta spora i relevantne činjenice** kako ih je utvrdio sud koji je uputio zahtjev ili barem prikaz činjeničnih okolnosti na kojima se temelje pitanja;
- (b) **sadržaj nacionalnih odredaba** koje se mogu primijeniti u predmetu i, po potrebi, relevantnu nacionalnu sudsku praksu;
- (c) prikaz **razloga** koji su naveli sud koji je uputio zahtjev da se zapita o tumačenju ili valjanosti određenih odredaba prava Unije, kao i **pojašnjenje veze** koja po mišljenju tog suda postoji između tih odredaba i nacionalnog zakonodavstva primjenjivog u glavnom postupku.

Slično i u [Preporukama Suda EU-a namijenjenim nacionalnim sudovima koje se odnose na pokretanje prethodnog postupka \(2019/C 380/01\)](#), posebno t. 14.–20.

PRETHODNI POSTUPAK O TUMAČENJU PRAVA EU

- Žalba na odluku o upućivanju zahtjeva?

- Predmet C-210/06 Cartesio Octató, t. 93.:

[I]shod žalbe **ne može ograničiti ovlast** koja je nacionalnim sudovima dana temeljem članka [267. UFEU-a] da postave prethodno pitanje Sudu, posebice ako nacionalni sud pred kojim se vodi postupak smatra da mu je tumačenje prava [EU-a] nužno za donošenje presude.

- Predmet Simmenthal II

ovlast za pokretanje prethodnog postupka neovisno o odluci ustavnog suda o istom pitanju

PRETHODNI POSTUPAK O TUMAČENJU PRAVA EU

- Obveza podnošenja zahtjeva za prethodnu odluku?

Predmet 283/81 CILFIT

1. iznimka: *acte éclairé*

„13. [P]otrebno je podsjetiti da je Sud u svojoj presudi (u Spojenim predmetima 28 do 30/62 Da Costa) izrekao: „iako [treći] stavak članka [267.] obvezuje bez ograničenja nacionalne sudove protiv čijih odluka nema pravnog lijeka u nacionalnom pravu da postave Sudu svako pitanje o tumačenju koje im se pojavi, autoritet tumačenja koje daje Sud na temelju članka [267.] može međutim oduzeti razlog i sadržaj te obveze; tako je osobito kad je postavljeno pitanje **materijalno identično** pitanju koje je već bilo predmetom prethodne odluke u analognom slučaju.

14. Što se tiče granica obveze utvrđene trećim stavkom članka [267.], isti učinak može proizlaziti iz **uspostavljene sudske prakse Suda kojom se rješava predmetno pravno pitanje**, ma kakva bila priroda postupaka koji su doveli do te sudske prakse, čak i bez stroge identičnosti pitanja u postupku.”

PRETHODNI POSTUPAK O TUMAČENJU PRAVA EU

- Obveza podnošenja zahtjeva za prethodnu odluku?

Predmet 283/81 CILFIT

„15. Međutim, podrazumijeva se da u svim tim situacijama nacionalni sudovi, uključujući i one predviđene u trećem stavku članka [267.], **zadržavaju punu slobodu obraćanja Sudu** ako to procijene oportunistički.”

Članak 99. Poslovnika Suda – Odgovor obrazloženim rješenjem

Kad je pitanje postavljeno u prethodnom postupku **jednako pitanju o kojem je Sud već odlučivao**, kad se odgovor na takvo pitanje može jasno izvesti iz sudske prakse, ili kad odgovor ne ostavlja mjesta nikakvoj razumnoj sumnji, Sud može, u svakom trenutku, na prijedlog suca izvjestitelja te nakon što sasluša nezavisnog odvjetnika, **odlučiti obrazloženim rješenjem**.

PRETHODNI POSTUPAK O TUMAČENJU PRAVA EU

- Obveza podnošenja zahtjeva za prethodnu odluku?

Predmet 283/81 CILFIT

2. iznimka: **acte clair**

„16. Napokon, pravilna primjena prava [EU-a] može se nametnuti toliko očito da ne ostavlja mjesta nikakvoj razumnoj sumnji o načinu rješavanja postavljenog pitanja. Prije zaključka o postojanju takve situacije nacionalni sud mora biti uvjeren da se to **jednako očito nameće sudovima drugih država članica, kao i Sudu**. Samo ukoliko su ispunjeni svi ti uvjeti, nacionalni sud može se suzdržati od postavljanja tog pitanja Sudu i riješiti ga pod svojom vlastitom odgovornošću.

PRETHODNI POSTUPAK O TUMAČENJU PRAVA EU

Predmet 283/81 CILFIT (17.-20.)

Međutim, postojanje takve mogućnosti treba biti **procijenjeno s obzirom na karakteristike prava [Unije] i posebne teškoće koje predstavlja njegovo tumačenje.**

Potrebno je prvo uzeti u obzir da su tekstovi prava [EU-a] napisani na **više jezika i da su različite jezične verzije jednako vjerodostojne**; stoga tumačenje odredbe prava [EU-a] implicira usporedbu jezičnih verzija.

Potrebno je zatim napomenuti da, čak i u slučaju potpune usklađenosti jezičnih verzija, pravo [EU-a] koristi svoju **vlastitu terminologiju**. Osim toga, shodno je naglasiti da pravni pojmovi nemaju nužno isti sadržaj u pravu [Unije] i u različitim nacionalnim pravima.

Napokon, svaka odredba prava [EU-a] treba biti stavljena u **svoj kontekst i tumačena u svjetlu sveukupnih odredaba tog prava, svojih ciljeva te stanja razvoja [pravnog sustava Unije]** u trenutku kad je potrebno primijeniti predmetnu odredbu.

PRETHODNI POSTUPAK O TUMAČENJU PRAVA EU

Sankcije za propuštanje obveze postavljanja prethodnog pitanja?

- Sankcije u pravu EU-a
 - odgovornost države za štetu (Predmet C-224/01 Köbler)
 - povredbeni postupak (Predmet C-416/17 Komisija protiv Francuske)
- Sankcije u nacionalnom pravu
 - ustavna tužba zbog povrede prava na pravično suđenje, zakonit sud, itd.
 - U Republici Hrvatskoj: U-III-2521/2015 i dr. (Švicarski franak); U-III-1966/2016c (Alandžak)

PRETHODNI POSTUPAK ZA OCJENU VALJANOSTI PRAVA EU

- Ovlast ili obveza podnošenja zahtjeva?
- **Članak 267. UFEU-a**
- *Sud Europske unije nadležan je odlučivati o prethodnim pitanjima koja se tiču:*
 - (a) tumačenja Ugovorâ;
 - (b) **VALJANOSTI** i tumačenja akata institucija, tijelâ, uredâ ili agencija Unije.
- *Ako se **TAKVO PITANJE** pojavi pred bilo kojim sudom države članice, taj sud **MOŽE**, ako smatra da je odluka o tom pitanju potrebna da bi mogao donijeti presudu, zatražiti od Suda da o tome odluči.*
- *Ako se **TAKVO PITANJE** pojavi u predmetu koji je u tijeku pred sudom neke države članice, protiv čijih odluka prema nacionalnom pravu nema pravnog lijeka, taj je sud **DUŽAN** uputiti to pitanje Sudu.*

PRETHODNI POSTUPAK ZA OCJENU VALJANOSTI PRAVA EU

- Ovlast ili obveza podnošenja zahtjeva?

Predmet 314/85 **Foto-Frost**

- nacionalni sudovi nižih instanci mogu sami odlučiti da je akt EU-a valjan (t. 14.)
- **niti jedan nacionalni sud ne može samostalno zaključiti da je akt EU-a nevaljan (t. 15.)**

PRETHODNI POSTUPAK ZA OCJENU VALJANOSTI PRAVA EU

- Predmet 314/85 *Foto-Frost*, t. 15.:

Kao što je Sud naglasio u presudi u predmetu 66/80 (*ICC – International Chemical Corporation*), osnovni je smisao ovlasti koje su Sudu dodijeljene člankom [267. UFEU-a] **osigurati da nacionalni sudovi ujednačeno primjenjuju pravo** [EU-a]. Ovaj zahtjev ujednačenosti osobito je važan kad se ocjenjuje valjanost akta [EU-a]. Razlike između sudova u državama članicama u vezi s valjanosti akata [Unije] mogu **ugroziti samo jedinstvo pravnog poretka** [EU-a] te dovesti do **odstupanja od temeljnih zahtjeva pravne sigurnosti**.

PRETHODNI POSTUPAK ZA OCJENU VALJANOSTI PRAVA EU

- Predmet 314/85 *Foto-Frost*, t. 16.-18:
- Isti zaključak proizlazi iz zahtjeva za **koherentnošću sustava sudske zaštite ustanovljenog** [UFEU-om]. S tim u vezi važno je podsjetiti da zahtjev za prethodnu odluku, jednako kao i tužba za poništenje, predstavlja sredstvo za ocjenjivanje valjanosti akata tijela [EU-a]. [...]
- Kako članak [263. UFEU-a] daje Sudu **isključivu nadležnost za poništavanje akta tijela** [EU-a], **usklađenost sustava** zahtijeva da u situacijama kada se akt [Unije] osporava pred nacionalnim sudom pravo proglašavanja akta ništavim mora pripadati Sudu.
- Također, treba naglasiti da je **Sud u najboljem položaju za odlučivanje o valjanosti** akata [Unije]. Naime, u skladu s [odredbama] Statuta Suda, **tijela [Unije] čiji se akti osporavaju ovlaštena su sudjelovati u postupku** kako bi obranila valjanost tih akata. Nadalje, prema [odredbama tog Statuta], **Sud može zahtijevati od država članica i tijela koja ne sudjeluju u postupku dostavu svih podataka koje smatra neophodnima** za potrebe postupka.

PRETHODNI POSTUPAK - OPĆENITO

- Učinci presuda Suda EU-a u prethodnom postupku?
- *ex tunc & erga omnes*
- utvrđivanje značenja norme od trenutka njenog nastanka (a ne od trenutka presude)
- utvrđivanje nevaljanosti norme obvezuje sve ostale sudove da ne primjenjuju normu u pitanju (Predmet 66/80 ICC – *International Chemical Corporation*)

PRETHODNI POSTUPAK - OPĆENITO

- odluka o pokretanju prethodnog pitanja je na nacionalnom sudu pred kojim se vodi postupak
- komunikacija sa Sudom EU odvija se putem sustava e-Curia (www.curia.europa.eu)
- pravom EU nije određeno u kojem stadiju postupka pred nacionalnim sudom treba uputiti zahtjev za prethodnu odluku, ali preporuka je da se to učini tek kad se dovoljno precizno može utvrditi pravni i činjenični okvir glavnog postupka te pravna pitanja koja iz njega proizlaze
- zahtjev za prethodnu odluku šalje se svim državama članicama, Komisiji – nužnost jasnog i konciznog izražavanja
- preporučena duljina zahtjeva: 10-ak stranica
- nužno je da zahtjev bude datiran i potpisan
- prethodni postupak pred Sudom EU se ne naplaćuje
- u 2020. je Sudu upućeno 556 zahtjeva za prethodnu odluku, a prosječno trajanje postupka iznosilo je 15.8 mjeseci

ŠTO SE DOGAĐA S POSTUPKOM PRED
NACIONALNIM SUDOM?

PRETHODNI POSTUPAK – NACIONALNO ZAKONODAVSTVO

Zakon o parničnom postupku

Sud će prekid postupka odrediti ako je odlučio podnijeti zahtjev za prethodnu odluku Sudu Europske unije o tumačenju Ugovora Europske unije te valjanosti i tumačenju akata institucija, tijela, ureda ili agencija Europske unije (čl. 213. st. 1. toč. 2. ZPP).

U tom slučaju, protiv rješenja o prekidu postupka zbog podnošenja zahtjeva Sudu Europske unije nije dopuštena žalba (čl. 213. st. 3. ZPP).

O prekidu postupka, odnosno o podnošenju zahtjeva Sudu Europske unije sud koji je podnio zahtjev dužan je obavijestiti ministarstvo nadležno za vanjske poslove (čl. 213. st. 4. ZPP).

PRETHODNI POSTUPAK – NACIONALNO ZAKONODAVSTVO

Zakon o parničnom postupku

Sud može odrediti prekid postupka ako je zahtjev Sudu Europske unije o tumačenju Ugovora Europske unije te valjanosti i tumačenju akata institucija, tijela, ureda ili agencija Europske unije već podnesen u drugom postupku, a odluka suda ovisi o rješenju tog zahtjeva (čl. 213. st. 2. toč. 2. ZPP)

PRETHODNI POSTUPAK – NACIONALNO ZAKONODAVSTVO

Zakon o kaznenom postupku - čl. 18.a

Sud koji je na temelju članka 267. Ugovora o funkcioniranju Europske unije podnio zahtjev Sudu Europske unije za donošenje prethodne odluke rješenjem će prekinuti postupak do donošenja odluke Suda Europske unije.

Žalba protiv rješenja iz stavka 1. ovoga članka nije dopuštena.

Za vrijeme trajanja prekida ne teče zastara kaznenog progona.

Za vrijeme trajanja prekida postupka sud može poduzeti samo one radnje za koje postoji opasnost od odgode.

Ako je sud odredio prekid postupka zbog razloga iz stavka 1. ovoga Zakona, o podnošenju zahtjeva Sudu Europske unije dužan je obavijestiti ministarstvo nadležno za vanjske poslove.

PRETHODNI POSTUPAK – NACIONALNO ZAKONODAVSTVO

Zakon o upravnim sporovima

Članak 45.

(2) Sud rješenjem može prekinuti spor:

dok se ne odluči o prethodnom pitanju [...] kad sud odluči podnijeti zahtjev Sudu Europske unije o tumačenju prava Europske unije ili o valjanosti akta koje su donijele institucije Europske unije.

[...]

(3) Protiv rješenja o prekidu spora može se podnijeti žalba.

KAKO PRONAĆI PRAVO EU?

TRAŽILICE PRAVA EU

- <https://curia.europa.eu/>
- <https://eur-lex.europa.eu/>

HVALA NA PAŽNJI!

HRVATSKO
DRUŠTVO
ZA TRANSPORTNO
PRAVO
*Croatian
Transport
Law
Association*

mcarevic@pravo.hr

ana.kapetanovic@ccaa.hr